

Lier kommune
GRØNNE LIER – FOR ALLE INNBYGGERE

Månedsrappport for oktober 2023

Innhold

Prognose for netto driftsresultat	2
Utvalgsområdene.....	4
Oppvekst, - kultur- og idrettsutvalget	4
Helse, - omsorg- og velferdsutvalget	6
Utvalget for landbruk og næring	8
Utvalget for miljø og plan	8
Formannskapet stab.....	9
Formannskapet Kommunale foretak	9
Fellesområdet	9

MÅNEDSRAPPORT FOR ØKONOMI I LIER KOMMUNE

OKTOBER 2023

Prognose for netto driftsresultat

Regnskapet for 2022 viste et merforbruk i tjenesteområdene på totalt 46,1 millioner kroner. Utover året 2023 har det blitt tydelig at de økonomiske utfordringene i flere virksomheter har blitt forsterket. I 1. tertialrapport ble det tilleggsbevilget 25,7 millioner kroner fra disposisjonsfondet for å dekke merforbruk i flere virksomheter. I månedsrapporten for oktober er prognosen allikevel et merforbruk i virksomhetene på 76,7 millioner kroner.

På fellesområdet er det forventet netto merinntekter fra skatt/rammetilskudd, renter, utbytte og integreringstilskudd. I siste prognose er disse merinntektene beregnet til 67 millioner kroner. Dette er betydelige merinntekter, men likevel ikke nok til å dekke forventet merforbruk i virksomhetene.

Kommunedirektøren ser alvorlig på situasjonen og det er høyt fokus på økonomioppfølging i hele organisasjonen. Det jobbes kontinuerlig med tiltak for å redusere merforbruket. Kommunedirektøren følger situasjonen tett og vil vurdere ytterligere tiltak dersom situasjonen krever det. Dersom det skulle bli behov for tiltak som påvirker tjenestenivå eller kvalitet, vil dette ikke bli iverksatt før det eventuelt gjøres politiske vedtak om det.

Prognose årsresultat 2023	Resultat 2022	Prognose årsresultat september	Prognose årsresultat oktober
Tall i 1000 kr.			
Virksomhetene totalt	-46 100	-75 200	-76 700
Skatt og rammetilskudd	60 900	30 000	18 000
Vann og avløp (leie av infrastruktur)	9 000		
Renter	-1 800	10 000	10 000
Pensjon	3 800		
Lønnsoppgjør	-4 300	-12 000	-
Integreringstilskudd	-	16 000	16 000
Merutgifter korona etter kompensasjon *	-12 000		
Utbytte	6 000	22 900	22 900
Bruk av øremerkede disposisjonsfond		-8 000	-8 000
Annet	-1 700		
Regnskapsmessig avvik mot budsjett	13 800	-16 300	-17 800
Budsjettert netto driftsresultat just. 1. tertial	19 897	6 935	6 935
Netto driftsresultat prognose	45 673	-9 365	-10 865
Netto driftsresultat i prosent	1,9 %	-0,4 %	-0,5 %
Negative røde tall over indikerer merforbruk, mindreinntekt og/eller underskudd			
*Mht prognoser for netto driftsresultat ser vi bort fra avsetninger og bruk av bundede fond			

Tabellen ovenfor viser vanligvis status for kommunen eksklusive kommunale foretak. Ettersom Lier Vei, Vann og Avløp KF har varslet merforbruk innen brøyting, er deres merforbruk beregnet inn i merforbruket for «virksomhetene totalt». Utover dette presenteres økonomisk status i de kommunale foretakene i deres tertialrapporter.

I 2. tertial ble lønnsreserven tilført 12 millioner kroner finansiert fra rammetilskuddet. Rammetilskuddet ble økt i revidert nasjonalbudsjett blant annet som følge av høyere lønnsoppgjør. Dette er årsaken til endringene i prognosene for skatt og rammetilskudd og lønnsoppgjør. Dette medfører ingen endring i den totale prognosen.

Ifølge handlingsreglene skal kommunen styre mot et overskudd på 1,75%. Siste prognose viser imidlertid et netto driftsunderskudd på 0,5%, eller 10,9 millioner kroner. Merforbruket i virksomhetene har økt med 1,5 millioner kroner siden forrige rapportering.

Kommunestyret vedtok et nytt reglement for overføring av over- og underskudd i virksomhetene i februar møtet. I ny ordning er det lagt inn en begrensning når det gjelder hvor store over/underskudd som kan samle seg opp i virksomhetene. Flere virksomheter har likevel nå en utfordring med å håndtere underskudd fra 2022, samtidig som den økonomiske situasjonen i 2023 er bekymringsfull. Andre virksomheter har overskuddsfond som planlegges brukt til ulike formål i 2023. Kostnader som eventuelt påløper ved bruk av overskuddsfond vil svekke kommunens netto driftsresultat utover det som er lagt til grunn i prognosen i tabellen ovenfor.

Nedenstående kapitler forklarer avvikene for det enkelte utvalg.

Utvalgsområdene

Nedenfor blir økonomiske prognoser innenfor tjenestekområdene og fellesområdet nærmere beskrevet. Negative tall betyr merforbruk og/eller mindreinntekt. Positive tall betyr mindreforbruk eller merinntekter.

Oppvekst, - kultur- og idrettsutvalget

Prognose årsresultat: -27.000, dette er en forverring fra -24.900 ved forrige rapportering.

Prognosen for 2023 for utvalget er et samlet merforbruk på 27 millioner kroner. Årsaken til at prognosen er oppjustert med 2,1 millioner kroner, er at flere skoler har økt sine prognoser om merforbruk. Det er usikkerhet i forhold til barnevernets prognose, da svært kostnadskrevenne tiltak kan oppstå raskt.

Skolene melder totalt om et antatt merforbruk på 26 millioner kroner. Dette er 2,1 millioner mer enn forrige måned. Det er fortsatt 9 av 12 skoler som har et merforbruk på over 5%. Det er i oktober meldt fra om et økt merforbruk ved Gullaug, Egge, Hallingstad, Hennemmarka og Sylling skole.

Kommunedirektøren skulle gjerne ha sett en større økonomisk effekt av tiltakene som er satt i gang. Det er gjort en gjennomgang for å tilpasse bemanningen til lærernormen, men det har kommet nye vedtak om spesialundervisning høsten 2023 som har spist opp mye av den økonomiske effekten som tilpasning til norm var forventet å gi.

Årsaker til merforbruket i skolene er følgende:

- Økning av elever som får vedtak om ekstra ressurser både våren og høsten 2023. Det er flere barn enn tidligere med alvorlige diagnoser som krever tett oppfølging både i skole og SFO. Barn med autismediagnoser har økt fra 2-3 elever forrige skoleår til 17-18 dette året. Utgiftene til spesialundervisning har fra 2019 til 2022 økt med ca. 15 millioner kroner. Det er en økning på mer enn 15 årsverk pedagoger. Det har også vært en vesentlig økning i assistentressurser til denne elevgruppen (3-4 millioner, kroner).
- Høyt fokus på å etterleve lærernormen medførte at antall lærere gikk mye over normen i 2022. Ved siste GSI-telling (grunnskolens informasjonssystem) i november 2022 lå skolene i Lier 21 årsverk over minstekravet. GSI-tallene for 2023 vil komme i desember.
- Endret kompetansesammensetning og tettere bemanning på miljøverkstedene har ført til flere ansatte og høyere lønnsutgifter. Det er økning på rundt 13 årsverk etter ny organisering. Det er blitt tilført midler via tidligere HP til miljøverkstedet på Hennemmarka, men ikke til Tranby. Økt bemanning og kompetanse ved Tranby er dekket innenfor den ordinære skolerammen.
- Lærere som slutter (adjunker) erstattes oftest av lærere med mastergrad som er høyere lønnet etter omlegging av lærerutdanningen. Gjennomsnittlig ligger lønnskostnaden til en lærer med mastergrad 70.000 høyere enn en adjunkt. Dette er en merkostnad som ikke er kompensert skolene i de årlige lønnsoppgjørene.
- Innføring av nye læreplaner gjør at skolene har et økt behov for digitale læremidler og lisenser som er i tråd med de nye planene.

Tiltak:

Det er iverksatt en omstilling for å redusere merforbruket.

Følgende tiltak er gjennomført, og vil gjennomføres fremover:

- Skolene har jobbet med å tilpasse bemanningen til lærernorm. GSI-tallene som viser lærernormen kommer i desember.
- Antall kontaktlærere er redusert der det er forsvarlig. Det samme gjelder bruk av vikar og overtid.
- Praksis i forhold til henvisning til PPT, utarbeidelse av sakkyndig vurdering og enkeltvedtak om spesialundervisning gjennomgås for å sikre riktig nivå på spesialundervisningen, og for å øke handlingsrommet til skolene knyttet til spesialundervisning. Endringen vil ta tid da de fleste sakkyndige vurderinger har en varighet på inntil tre år.
- Det er gjennomført to av fire samlinger i skolenes ressursteam der temaet er bedre tilpasset opplæring for å få ned antall elever som mottar spesialundervisning.
- Det er gjennomført opplæring i forskningsbaserte lesekurs for elever med lesevansker og fagsamlinger for skoleledere med deling og kompetansetiltak knyttet til tema spesialundervisning og tilpasset opplæring.
- En veileder for håndtering av adferd som utfordrer oss er snart ferdig utarbeidet og skal implementeres våren 2024.
- Alle skoler får Verge-kurs våren 2024. Innholdet i dette kurset er å forebygge og håndtere utagerende adferd.
- Alle skoler i Lier skal bli dysleksivennlige skoler innen 2026. Det er gjort avtale med Dysleksi Norge om opplæring.
- Høvik skole har redusert med 4 lærerstillinger. Åpningstiden i SFO er redusert med en ½ time fra høsten i samråd med skolens FAU. Åpningstiden tilsvarer da det de andre SFO-ene i kommunen har.
- Egge skole har slått sammen 1. og 2. trinn og 3. og 4. trinn for å spare på bemanningen. Besparelsen her er at det ikke skal settes inn vikar ved fravær.
- Hennemmarka skole har en lærer og en assistent som slutter fra nyttår. Disse blir ikke erstattet, men løst internt. Det vurderes lignende tiltak også ved andre skoler.
- Møter som kan legges til kommunens egne lokaler er flyttet tilbake dit. De årlige to-dagers samlingene for barnehage- og skoleledere er redusert til en dagsamling og deltagelse på kurs og seminarer vurderes særlig nøye. Estimert besparelse er 200.000 kroner.
- Alle LMU (lokalt medbestemmelsesutvalg) har fått i oppdrag å ta opp status for økonomien i virksomheten, tiltak for å redusere forbruket, og effekten av tiltakene på agendaene i alle møtene sine.

Ytterligere tiltak blir vurdert fortløpende.

PP-tjenesten

Prognosen er fortsatt et merforbruk på 0,95 millioner kroner. Det er en økning i antall henvisninger og antall barn og unge som mottar spesialpedagogisk hjelp.

Barnehageområdet

Prognosen er budsjettbalanse.

De kommunale barnehagene ligger nærmere budsjett per oktober enn de gjorde forrige måned. Det forventes å gå i balanse ved årets slutt.

Kommunalt tilskudd til private barnehager ligger nær budsjett, mens vedtak om assistentressurser til barn som har særskilte behov har et merforbruk i første halvår på 3,5 millioner kroner. Høsthalvåret ligger an til et noe lavere nivå, så antagelig vil barnehageområdet gå i balanse.

Øvrige virksomheter

Tjenester til barn og unge med funksjonsnedsettelse melder om et merforbruk på 4 millioner ved rapportering i oktober. Årsaken til merforbruket er økning av omsorgsstønad og økte vedtak om avlastning. Virksomheten har en økning i vedtak på et høyt omsorgsnivå og behov for økt bemanning rundt enkeltbrukere.

Voksenopplæringen, Kultur og Helsetjenesten barn, unge, foreldre og gravide forventer å gå i balanse.

Helse, - omsorg- og velferdsutvalget

Prognose årsresultat: -46 700, dette er en forverring fra -45 300 ved forrige rapportering.

Flere virksomheter har rapportert et betydelig merforbruk gjennom året, også ved rapporteringen i oktober. Fokus på økonomi er styrket i alle virksomhetene. Det er gjennomført en opplæringsdag om økonomistyring for alle virksomhetslederne, i tillegg til den dialogen som er løpende. Det er også nødvendig å gjennomføre ytterligere opplæring i økonomistyring og budsjettering i tiden fremover. Det har blitt jobbet aktivt med tiltak i virksomhetene gjennom året, men uten at dette har ført til reduksjon i merforbruket. Det vil dermed være nødvendig å se på omstilling i flere virksomheter, for å kunne redusere kostnadene over tid samtidig som det blir gitt lovpålagte tjenester.

Områder med de største utfordringene:

Økningen i kostnader til kjøp av eksterne plasser var økende gjennom 2022, men det er ikke kjøpt ytterligere plasser, eller botilbud innen psykisk helse eller for voksne med funksjonsnedsettelse i 2023. Flere av de allerede kjøpte plassene har imidlertid hatt behov for økt bemanningsfaktor. Dette medførte økte utgifter på slutten av fjoråret, som vil få helårsvirkning for 2023. Oppsigelse av plasser har minst tre måneders oppsigelsestid og det skal i tillegg legges til rette for et forsvarlig helse- og omsorgstilbud i kommunen, før brukeren kan få tilbud i kommunens bofelleskap.

Det er også en økning i vedtak til brukerstyrt personlig assistanse. Det er en økning i både antall brukere og nivået på tjenestene. Det er også en økning i omsorgsstønad hos de med særlig tyngende omsorgsoppgaver. Tjenester til personer med funksjonsnedsettelse har brukere med vedtak etter pålegg fra Statsforvalter, som gir økte utgifter. Det er økning i bemanning grunnet krav om faglig forsvarlighet ved flytting av enkeltbrukere.

Det økte merforbruket ved rapportering i oktober, skyldes i hovedsak innleie av sykevikar ved Fosshagen, økt merforbruk av variabel lønn ved Nøstehagen og noe redusert mindreforbruk ved Forvaltning helse og bolig. Liertun, Fosshagen og Nøstehagen har et merforbruk av variabel lønn gjennom året. Nøstehagen har i tillegg et merforbruk av fast lønn og utfordringer med å tilpasse driften til vedtatte rammer.

Hjemmetjenesten har et merforbruk, som ved tidligere rapporteringer gjennom året og virksomhet Psykisk helse og rus har en oppjustert prognose som skyldes økte lønnsutgifter til både fast ansatte og variabel lønn. Merforbruket ved Liertun, skyldes i stor grad ivaretagelse av pasienter med økt behov for bemanning i omsorgsboliger for demente.

Legevaktjenesten melder om et overforbruk, men dette dekkes inn av mindreforbruk i andre virksomheter under forebyggende tjenester. Samlet sett forventes det balanse for de forebyggende tjenestene.

Tiltak:

Tiltak som iverksettes er foreløpig følgende:

- Opphør av kjøpt plass hos privat leverandør, der bistandsbehovet vil bli dekket av kommunens eget tilbud innenfor psykisk helse.
- Se på muligheter for opphør av flere kjøpte plasser innenfor psykisk helse og gi tilbud i kommunal regi.
- Gjennomgang av bruk av institusjonsplasser for å sikre at langtidsplasser faktureres riktig og at alle plasser utnyttes optimalt og uten opphold. Dette vil gi økte inntekter og reduserte utgifter til eksterne kjøp og betalingsdøgn på sykehus.
- Sørge for at rett pasient får tjenester på rett sted slik at innleie av ekstra bemanning reduseres.
- Stopp i bruk av overtid - og reduksjon i bruk av ekstrahjelper i tjenesteområdene
- Etablering av vikarpool for bruk av helsepersonell på tvers.
- Team rundt hver virksomhet som gjennomgår turnus, bemanningsfaktor, kortere vakter, organisering av driften og effekten av tiltak.
- Aktive tiltak i virksomheter med lavt nærvær for å redusere utgifter til sykefravær og innleie.
- Virksomheter med høyt merforbruk må starte prosess med effektivisering av driften og bemanningen.

Ytterligere tiltak vil bli drøftet frem mot neste rapportering.

Utvalget for landbruk og næring

Prognose årsresultat: Balanse

Prognosen følger budsjett.

Utvalget for miljø og plan

Prognose årsresultat: - 4 000, dette er en forbedring fra – 5 400 ved forrige rapportering.

Bygg og geodata

Byggesaksområdet har så langt i år en inntektssvikt på 3,5 millioner kroner. Prognose for merforbruk er likevel nedjustert siden september rapporten grunnet iverksatte tiltak.

Det registreres fortsatt nedgang i antall byggesøknader sammenliknet med hele 2022. Byggesøknadene som nå behandles representerer mindre tiltak enn det som har vært tilfelle tidligere. Spesielt har det i år vært nedgang i de sakene som genererer den største andelen av gebyrinntektene. Vi får likevel inn byggesaker som må behandles innenfor lovpålagte frister. Veldig mange av sakene gir lavere inntekt fordi tiltakene er mindre. Søkerne på mindre tiltak kan være aktører som ikke har utbygger- kompetanse. Dette medfører at mindre søknader kan være arbeidskrevende å følge opp. Økt arbeidsomfang på små tiltak vil bli vurdert i forbindelse med forslag om mulig økning av gebyrer i forbindelse med at kommunestyret skal vedta gebyrregulativet for 2024.

Nedgangen i antall saker har også medført en mulighet til å styrke arbeidet med tilsyn og ulovlighetsoppfølging. Det er arbeides fortsatt med å få ned restanser relatert til ulovligheter. Dette er et arbeid som er krevende og vil pågå fremover.

Prognosen for året er satt til et overforbruk på 4 millioner kroner. Nedjusteringen fra prognosen i september skyldes bedre grunnlagsdata nå som vi er lenger ut i året, i tillegg til at det er gjennomført flere tiltak for å begrense merforbruket.

Tiltak:

Tiltak som iverksettes er følgende:

- Stopp i bruk av konsulenter, 1 stilling på tilsyn og ulovlighetsoppfølging erstattes ikke, (reduert fra to da en medarbeider sluttet i september).
- En jurist omdisponeres til økonomiavdelingen der oppgavene vil være eierstyring og personvern. Dette er et årsverk som er overført fra kommuneadvokaten.
- Per september 2023 var det 11 årsverk hos byggesak, frem til juli 2024 vil det nå være syv årsverk og deretter åtte årsverk ut 2024.
- Det er har fra mai vært to svangerskapsvikariater som er bemannet med 1 vikar.

Fjordbyen

Det er nødvendig med bistand fra eksterne konsultantselskaper for å lage konkrete forslag til endringer i bestemmelser og plankart for å møte innsigelsene på områderegeringsplan.

Vi håper å kunne lande omforente løsninger med regionale myndigheter i løpet av året, og at ny behandling av KDP og områdeplanen skjer 1. halvår 2024. Med mindre det skulle komme krav om ytterligere større utredninger og møtene med regionale myndigheter trekker ut i tid, vurderes budsjetttrammen som tilstrekkelig.

Formannskapet stab

Prognose årsresultat: 1 000, dette er en forbedring fra 400 ved forrige rapportering

Som tidligere varslet er det et forventet overforbruk hos IKT som skyldes innleie av midlertidig leder fra konsulentbyrå første halvår. Mindreforbruk i andre virksomheter dekker opp for merforbruket.

Mindreforbruket er særskilt innenfor utviklingsenheten. Dette er i hovedsak grunnet at det ikke er satt inn vikar i svangerskapspermisjon, samt at det er begrenset noe på opplæring og kursvirksomhet for kommunens ansatte, dette har vært gjort som tiltak for å holde kostnader nede.

Formannskapet Kommunale foretak

Begge de kommunale foretakene rapporterer eventuelle avvik i sine respektive tertialrapporter.

Fellesområdet

Skatteinntang 2023

Utvikling i skatteinntang for kommunen og landet totalt vises i tabellen nedenfor.

	Akkumulert vekst i forhold til samme periode forrige år												
	Budsjett 2023	Pr. Januar	Pr. Februar	Pr. Mars	Pr. April	Pr. Mai	Pr. Juni	Pr. Juli	Pr. August	Pr. September	Pr. Oktober	Pr. November	Pr. Desember
Kommunen	-7,5 %	-2,5 %	-2,1 %	2,8 %	2,5 %	1,3 %	2,4 %	3,6 %	1,6 %	1,6 %	1,7 %		
Landet	-5,1 %	0,1 %	-0,2 %	3,8 %	3,0 %	1,9 %	2,0 %	2,4 %	1,0 %	0,9 %	0,7 %		

Lier kommune har budsjettert skatteinntekten 20 millioner kroner høyere enn statsbudsjettets anslag.

Pr. oktober, som er en liten skattemåned, er de frie inntektene 26 millioner kroner høyere enn budsjett. Dette er på nivå med tidligere rapporteringer etter justeringen av budsjettet i 2. tertial (se avsnitt under)

Ifølge regjeringen er det mye som tyder på at skatteinntangen 2. halvår 2023 blir lavere enn fjorårets skatteinntang. Dette henger blant annet sammen med forventet nedgang i

restskatter og redusert margin- og korreksjonsoppgjør for kommunesektoren. Kommunedirektøren legger til grunn en prognose med merinntekt på 18 millioner kroner for året.

Endringer fra september

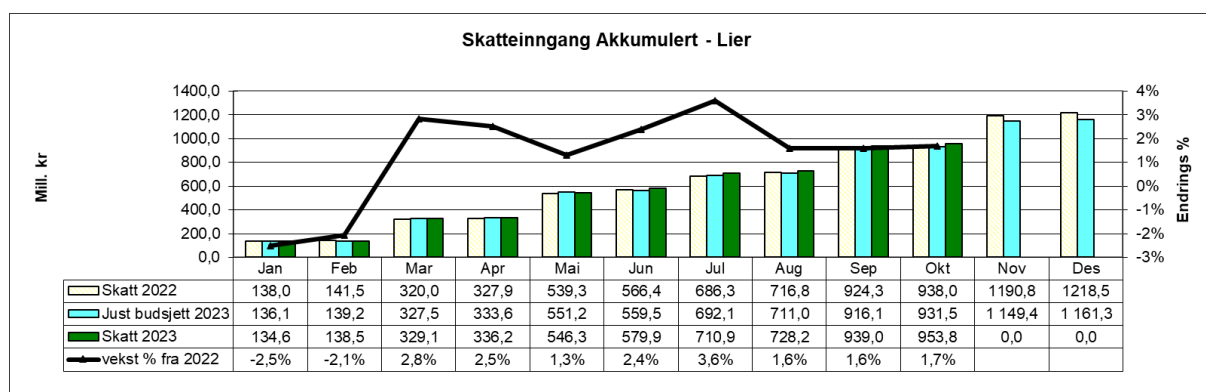
Prognose for merinntekter: 18 000, dette er en forverring fra 30 000 ved forrige rapportering

I revidert nasjonalbudsjett kompenserte regjeringen kommunene for høyere lønns- og prisvekst. I 2. tertial ble budsjettet for rammetilskudd økt med 12 millioner kroner for å finansiere høyere lønnsoppgjør (økt lønnsreserve). Dette gjør at merinntekten for de frie inntektene reduseres med 12 millioner kroner, tilsvarende er avvik for merutgifter fra lønnsoppgjøret også redusert med 12 millioner kroner.

Forholdet mellom skatteinntektene og inntektsutjevningen

Kommuner med skattenivå over landsgjennomsnittet får et trekk i rammetilskuddet for å utjevne forskjeller i skatteinntekter mellom kommunene. Lier kommune hadde per mars skatteinntekter på 110 % av landsgjennomsnittet før utjevning.

Skatteinntang Lier kommune

Lønnsreserve: 0, dette er en forbedring på 12 000 fra forrige rapportering

Lønnsoppgjøret er kalkulert 12 millioner kroner høyere enn det som opprinnelig ble avsatt til lønnsoppgjør. I revidert nasjonalbudsjett ble kommunene delvis kompensert i rammetilskuddet samtidig som det ble henvist til høyere skatteinntekter. I 2. tertial ble lønnsreserven økt med 12 millioner kroner som ble finansiert med økt rammetilskudd.

Finans (Renter) 10 000, uendret fra forrige rapportering

Prognosen for netto renteutgifter er en besparelse på 10 millioner kroner. Dette skyldes økte renteinntekter fra bankinnskudd, høy andel gunstige fastrenteavtaler på låneporteføljen, samt økte kapitaloverføringer fra selvkostområdene vann og avløp. Ut fra

prognostisert etterslep i gjennomføring av investeringer på 400 millioner kroner, kan det planlagte låneopptaket i 2023 utsettes til 2024.

Nettoeffekten av disse faktorene er beregnet til om lag 10 millioner kroner.

Integreringstilskudd 16 000, uendret fra forrige rapportering

Høyere mottak av flyktninger finansieres med høyere integreringstilskudd. Ny kalkyle gir et integreringstilskudd som er 16 millioner kroner høyere enn kalkulerte kostnader. Det er flere årsaker til økningen fra tidligere rapporter. Hovedsakelig skyldes det at ansettelse har tatt lengre tid, og større andel av mottaket skjer sent på året. Kommunen får utbetalt tilskudd for hele året, selv om mottaket skjer sent og kostnadene derav blir mindre.

Utbytte 22 900, uendret fra forrige rapportering

Utbyttebudsjettet til Lier kommune er på 17,5 millioner kroner, herav 7,5 millioner kroner fra Vardar og 10 millioner kroner for Lier Everk Holding. Vardar har meldt om et utbytte for 2022 på 20,4 millioner kroner, Lier Everk Holding har meldt om et utbytte for 2022 på 20 millioner kroner.